

เพลงพื้นบ้านไทยกับแนวทางโคดาย: กรณีศึกษาการสอนเพลงเทพทอง
เพื่อพัฒนาทักษะดนตรีและความเข้าใจทางวัฒนธรรม
Thai Folk Songs and the Kodály Approach:
A Case Study of Teaching "Thepthong" to Develop Musical Skills
and Cultural Understanding

จันทนา คชประเสริฐ^{*1}
Jantana Khocprasert^{*1}

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการประยุกต์ใช้แนวทางโคดายในการสอนเพลงพื้นบ้าน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยเน้นการขับร้องผ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน ด้วยการนำกิจกรรมการเรียนรู้โน้ตเพลงตามแนวทางของโคดาย มาปรับใช้กับการเลือกเพลงที่เหมาะสมต่อช่วงอายุและวัยของผู้เรียน แนวทางที่นำเสนอนี้เป็นการใช้เพลงพื้นบ้านไทยในกระบวนการสอนดนตรีตามแนวทางโคดาย ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความรับรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : เพลงพื้นบ้าน / โคดาย / เพลงเทพทอง

Abstract

The objective of this article is to introduce the concept of utilizing the Kodály approach to teach Thai folk melodies in order to improve cultural learning. Through the adaptation of folk literature and the integration of Kodály-based music note learning activities, the study emphasizes the importance of singing and the selection of melodies

* corresponding author, email: jantanakh@go.buu.ac.th

¹ คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Faculty of Music and Performing Arts, Burapha University

that are suitable for the students' developmental stage and age. The results indicate that the Kodály method's utilization of Thai folk melodies not only facilitates the development of musical skills among students but also effectively fosters cultural awareness and appreciation.

Keywords: Folk music / Kodály / ThepThong Song

บทนำ

เพลงพื้นบ้านไทย ถือเป็นส่วนสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งมีบทบาทอย่างยิ่งในการสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเชื่อและประเพณีของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นทั่วประเทศ ความเป็นเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านเหล่านี้แสดงออกผ่านทางเนื้อร้องท่วงทำนองและจังหวะที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของคนไทยไม่ว่าจะเป็นเพลงที่ใช้ในพิธีกรรมงานเฉลิมฉลองหรือกิจกรรมในครัวเรือน เพลงพื้นบ้านไทยไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างความบันเทิงและสร้างความสามัคคีในชุมชนแล้ว แต่ยังทำหน้าที่เป็นพาหนะในการถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น การรักษาและสืบทอดเพลงพื้นบ้านเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสร้างเสริมความผูกพันระหว่างคนในชุมชน รวมถึงการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของคนในอดีตเข้ากับคนรุ่นใหม่อย่างลึกซึ้งและมีความหมาย

เพลงพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชน การอนุรักษ์และส่งเสริมให้สืบสานเพลงพื้นบ้านนั้น เป็นวิธีหนึ่งในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันหลากหลายของชาติ เพราะการร้องเพลงพื้นบ้านเป็นการถ่ายทอดทำนองและเนื้อร้อง ตลอดจนสื่อสารและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมมาจากบรรพบุรุษด้วยวิธีมุขปาฐะ ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ ความรู้สึก และค่านิยมทางจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสามัคคีในสังคมและเป็นการส่งเสริมความภาคภูมิใจในชาติอีกด้วย (Petkongtong, S. 2021: 256)

ปัจจุบัน การสอนดนตรีประสบปัญหาอุปสรรคหลากหลาย อาทิ การขาดแคลนทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และความไม่สอดคล้องกันระหว่างเนื้อหา การเรียนการสอนกับบริบททางวัฒนธรรมของผู้เรียน ดนตรีเป็นศาสตร์ที่ซับซ้อน ต้องอาศัยทั้ง

ทฤษฎีดนตรีที่เป็นสากล และการปฏิบัติที่ผูกโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ การพัฒนานวัตกรรมการสอนดนตรีที่สามารถรองรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน (O'Leary, E. J., & Bannerman, J. K.; 2023: 25) การสอนดนตรีที่ขาดการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น อาจส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีในระยะยาว ในบริบทดังกล่าว แนวทางโคดายที่เน้นการใช้เพลงพื้นบ้านเป็นสื่อกลางการเรียนรู้จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจ เนื่องจากสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถปรับใช้กับบริบททางวัฒนธรรมที่หลากหลายได้

การสอนดนตรีที่ไม่ได้พิจารณาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม มักจะขาดความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้ที่ไร้ความหมายและไม่เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะดนตรีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังพบว่าการขาดทรัพยากรที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมของผู้เรียน เป็นอุปสรรคสำคัญในการนำเสนอดนตรีจากวัฒนธรรมที่หลากหลายในหลักสูตรการศึกษา ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ในระยะยาว (Frank, R.J., 2023 : 14-15)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เพลงพื้นบ้านในแนวทางโคดาย โดยเน้นไปที่การสร้างสรรค์การเรียนรู้ดนตรีที่สามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้งและมีความหมาย การประยุกต์ใช้แนวทางนี้คาดหวังว่าจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรักภูมิใจในวัฒนธรรมของผู้เรียน พร้อมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน บทความนี้จะมุ่งเน้นไปที่การเสนอวิธีการที่เป็นรูปธรรมในการนำเพลงพื้นบ้านไทยมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนดนตรีตามแนวทางโคดาย เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

เนื้อหา

1. ภาพรวมของแนวทางโคดาย

แนวทางโคดาย ซึ่งได้รับการพัฒนาโดยโซตาน โคดาย (Zoltán Kodály) ถือเป็นหนึ่งในการสอนดนตรีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาดนตรีทั่วโลก โดยมีพื้นฐานจากความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ดนตรีควรเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่ใกล้ชิดและคุ้นเคยกับผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งในที่นี้หมายถึงการร้องเพลง โดยเฉพาะการใช้เพลงพื้นบ้านที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้เรียน

เองโคตย เชื่อว่าเพลงพื้นบ้านไม่เพียงแต่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดทักษะทางดนตรี แต่ยังเป็นวิธีการที่ทรงพลังในการเชื่อมโยงผู้เรียนกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง

การร้องเพลงถือเป็นหัวใจสำคัญของแนวทางโคตย โดยโคตยเชื่อว่าเสียงร้องเป็นเครื่องดนตรีธรรมชาติที่ทุกคนมี และการร้องเพลงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในมนุษย์ การเริ่มต้นการเรียนรู้ดนตรีด้วยการร้องเพลงจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับดนตรี และพัฒนาทักษะทางดนตรีพื้นฐาน เช่น การฟังเสียง การควบคุมเสียง และการประสานเสียง นอกจากนี้ การร้องเพลงยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและอารมณ์ของผู้เรียนอีกด้วย

ในแนวทางนี้ การร้องเพลงถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดในการเรียนรู้ดนตรี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เป็นธรรมชาติและไม่ต้องการอุปกรณ์เพิ่มเติม ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ การใช้เทคนิคซอลเฟจ (Solfège) ซึ่งเป็นระบบการฝึกหัดการร้องเพลงด้วยการใช้สัญลักษณ์มือที่สัมพันธ์กับระดับเสียง ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในทฤษฎีดนตรีผ่านการปฏิบัติจริงที่มีความเกี่ยวข้องกับประเพณีและวิถีชีวิตของชุมชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ferreira & Haworth, 2021: 39-50)

เมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางการสอนดนตรีแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทักษะทางดนตรีอย่างเข้มงวด แนวทางโคตยให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ทางดนตรีที่สนุกสนานและมีความหมายแก่ผู้เรียนมากขึ้น โดยเน้นการเชื่อมโยงดนตรีกับชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมของผู้เรียน นอกจากนี้ แนวทางโคตยยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่หลากหลาย ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การเล่นเครื่องดนตรีเท่านั้น

การประยุกต์ใช้แนวทางโคตย ในการสอนดนตรีพื้นบ้านไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งส่งเสริมความเข้าใจในทฤษฎีดนตรีผ่านการปฏิบัติจริงที่มีความหมายและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม แม้ว่าแนวทางโคตย จะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการในการนำไปปฏิบัติ เช่น การขาดครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอนตามแนวทางนี้ หรือการขาดทรัพยากรที่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม ด้วยการพัฒนาหลักสูตรและวัสดุการสอนที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ครูผู้สอน แนวทางโคตาย จะยังคงเป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนต่อไป

2. การประยุกต์เพลงพื้นบ้านไทยในแนวทางโคตาย

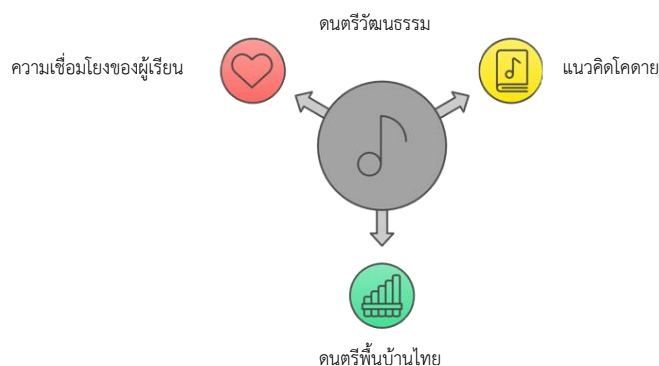
การนำเพลงพื้นบ้านไทยมาประยุกต์ใช้ในแนวทางโคตาย เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนหลายประการ การเลือกเพลงที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเพลงที่เลือกจะต้องสอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ดนตรีของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย การเลือกเพลงพื้นบ้านที่มีทำนองเรียบง่ายและเนื้อร้องที่เข้าใจง่าย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาดนตรีได้โดยไม่รู้สึกลำบากหรือสับสน ซึ่งการทำเช่นนี้ยังช่วยส่งเสริมความมั่นใจและสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ดนตรี (See, B. H., & Ibbotson, L, 2018: 13)

เนื้อร้องเพลงพื้นบ้านนับเป็นแหล่งข้อมูลอันล้ำค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันหลากหลายของชุมชนท้องถิ่น เนื้อร้องดังกล่าวบรรจุเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ความเชื่อทางศาสนา ประเพณี และกิจกรรมทางสังคมของคนในท้องถิ่นไว้อย่างครบถ้วน การศึกษาเนื้อร้องเพลงพื้นบ้านจึงเป็นการศึกษาค้นคว้าวิถีชีวิตของคนในอดีตและปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติ นอกจากนี้ การนำเพลงพื้นบ้านมาใช้ในการเรียนการสอนยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง ยิ่งไปกว่านั้น การร้องเพลงพื้นบ้านยังช่วยพัฒนาทักษะทางภาษา การสื่อสาร และทักษะทางสังคมของผู้เรียนอีกด้วย การศึกษาเพลงพื้นบ้านจึงไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้ดนตรีเท่านั้น หากยังเป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน

การศึกษาเนื้อร้องเพลงพื้นบ้านไทยไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้ดนตรีเท่านั้น หากยังเป็นการสำรวจและทำความเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ การตีความหมายและวิเคราะห์เนื้อร้อง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ การร้องเพลงพื้นบ้านยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษา การสื่อสาร และทักษะทางสังคมของผู้เรียนอีกด้วย (Ployrungrroje & Nantajeewarawat, 2024: 93-103) อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดีงามแก่เยาวชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี

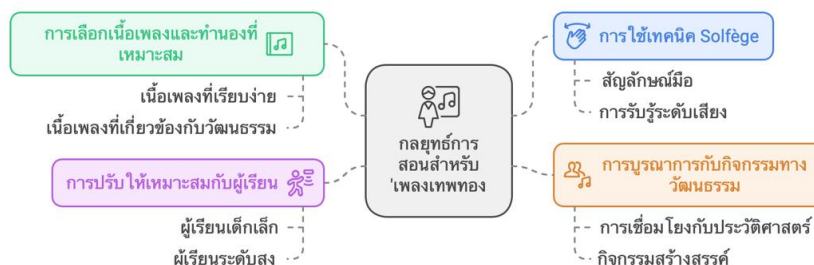
การคัดเลือกเพลงพื้นบ้านที่มีโครงสร้างดนตรีที่เรียบง่ายและหลากหลาย เช่น เพลงเทพทอง เพลงปรบไก่ เป็นต้น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ การได้ปฏิบัติจริงกับเพลงพื้นบ้านยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจดนตรีในบริบทที่เป็นธรรมชาติและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของตนเอง (Phon-ngam, P., & Konvimon, N, 2023: 94) ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน นอกจากนี้ การสอนเพลงพื้นบ้านในโรงเรียนยังเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่มีความรักและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย การได้เรียนรู้และขับร้องเพลงพื้นบ้านจะช่วยให้พวกเขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม และเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง

3. แนวคิดการใช้เพลงเทพทองในการประยุกต์เพลงพื้นบ้านกับแนวทางของโคตยา เพื่อนำมาสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพที่ 1 แนวคิดและวิธีการหลักการโคตยา และเพลงพื้นบ้าน
(ที่มา : Khocprasert, J., 2024)

การเสนอแนวคิดและวิธีการในการนำหลักการของโคตยา มาใช้กับเพลงพื้นบ้านที่ชื่อว่า "เพลงเทพทอง" เป็นแนวคิดที่น่าสนใจและเป็นไปได้อย่างมาก แนวทางโคตยา เน้นการใช้เพลงพื้นบ้านที่มีความหมายต่อวัฒนธรรมและชีวิตของผู้เรียน ดังนั้น การใช้เพลง "เทพทอง" ซึ่งมีความสำคัญในวัฒนธรรมไทย จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ยังสามารถพัฒนาทักษะดนตรีผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีบริบทที่ชัดเจน

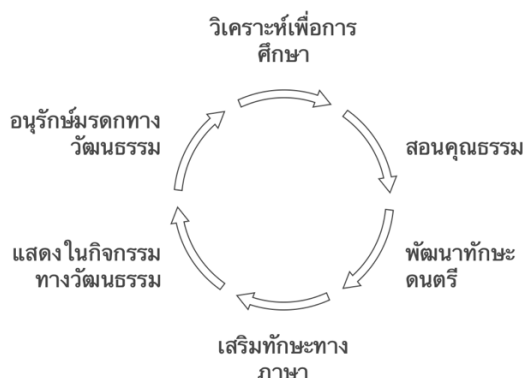

ภาพที่ 2 กระบวนการและแนวคิดในการประยุกต์
(ที่มา : Khocprasert, J., 2024)

แนวคิดและวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ คือ การเลือกเนื้อเพลงและทำนองที่เหมาะสม ใช้เนื้อเพลงและทำนองของ "เพลงเทพทอง" ที่มีความเรียบง่ายและสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน เนื้อร้องควรสะท้อนถึงเรื่องราวและค่านิยมในวัฒนธรรมไทย ผ่านการใช้เทคนิคซอลเฟจ โดยการนำเทคนิคซอลเฟจ ซึ่งเป็นการฝึกฝนการร้องเพลงด้วยการใช้สัญลักษณ์มือที่สัมพันธ์กับระดับเสียง มาใช้ในการสอนเพลงเทพทอง การฝึกฝนนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจระดับเสียงและทฤษฎีดนตรีพื้นฐานผ่านบทเพลง เพลง "เทพทอง" มีช่วงเสียงที่กว้างประมาณ 1 อ็อกเทฟ และใช้ชั้นคู่เสียงที่หลากหลาย เช่น คู่ 2 และคู่ 4 ซึ่งบางส่วนอาจซับซ้อนเกินไปสำหรับผู้เรียนระดับเริ่มต้นตามแนวทาง Kodály นอกจากนี้ ระบบเสียงที่ใช้ในเพลงนี้ไม่ได้เป็นเพนตาโทนิค แต่มีองค์ประกอบที่สะท้อนวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจน เช่น การเน้นเสียงหลักในระบบไดอาโทนิค ดังนั้น การประยุกต์ใช้เพลงนี้อาจต้องปรับลดโน้ตบางส่วนหรือจำกัดช่วงเสียงให้เหมาะสม เช่น การเน้นใช้ชั้นคู่ 3 และช่วงเสียงที่จำกัดอยู่ในระบบเพนตาโทนิค เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของโคดาไล

3.1 การเลือกเนื้อเพลงและทำนองที่เหมาะสม

ใช้เนื้อเพลงและทำนองของ "เพลงเทพทอง" ที่มีความเรียบง่ายและสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน เนื้อร้องควรสะท้อนถึงเรื่องราวและค่านิยมในวัฒนธรรมไทย

ภาพที่ 3 บทบาทของการนำเพลงพื้นบ้านมาใช้ในการเรียนรู้
(ที่มา : Khocprasert, J., 2024)

การศึกษา “เพลงเทพทอง” ได้รับการวิเคราะห์ว่าเหมาะสมสำหรับการสอนเด็กปฐมวัยในหนังสือ เพลงสยามสำหรับเด็ก เนื่องจากเพลงนี้สะท้อนถึงคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสอนทักษะดนตรีขั้นพื้นฐานแก่เด็ก นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาผ่านเนื้อร้องที่มีความหมายเชิงจริยธรรม (Disua, P., & Laovanich, V., 2023: 95-97)

“เพลงเทพทอง” ยังถูกใช้ในการแสดงดนตรีพื้นบ้านในภาคกลาง และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น เพลงนี้ช่วยสื่อสารความเชื่อและค่านิยมทางวัฒนธรรมในสังคมไทย นอกจากนี้ การเล่นเพลงนี้ยังมีบทบาทในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการแสดงดนตรีพื้นบ้าน (Petkongtong, S, 2021: 262-263)

3.2 การใช้เทคนิคซอลเฟจ

การนำเทคนิคซอลเฟจมาใช้ในการสอนเพลง “เทพทอง” ไม่เพียงแต่เป็นการฝึกฝนการร้องเพลงด้วยการใช้สัญลักษณ์มือที่สัมพันธ์กับระดับเสียง แต่ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในระดับเสียงและทฤษฎีดนตรีพื้นฐานอย่างเป็นระบบ การใช้สัญลักษณ์มือทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างเสียงดนตรีและการอ่านโน้ตดนตรีได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการร้องเพลงและการเล่นเครื่องดนตรี นอกจากนี้ การฝึกฝนด้วยเพลง “เทพทอง” ซึ่งมีความหมายและคุณค่าทางวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับเนื้อหาเพลงที่สะท้อนถึงคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย การเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ทางดนตรีกับเนื้อหาที่มีความหมายจะทำให้

ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้น
ผ่านการฝึกฝนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและประเพณีท้องถิ่น

	โด (สูง) มือเป็นกำปั้นเหมือนกับ ด แรก แต่ยกสูงขึ้นกว่าระดับ ด ต่ำ
	ที นิ้วชี้ออกเหมือนกับชี้สิ่งของ
	ลา มือโค้งลงเล็กน้อย เหมือนกำลังถืออะไรบางอย่าง
	ชอล มือแบนเปิดออก ชี้ไปข้างบน
	ฟา นิ้วหัวแม่มือชี้ลงไปข้างล่าง เหมือนกำลังจะบีบจับอะไรสักอย่าง
	มี มือแบนเปิดออก วางขนานกับพื้น
	เร มือเปิดออก เอียงไปด้านข้างเหมือนกำลังจะปิด
	โด มือเป็นกำปั้น

ภาพที่ 4 ภาพสัญลักษณ์มือ
(ที่มา : Khocprasert, J., 2024)

เทคนิคชอลเฟจ เป็นระบบการฝึกฝนการร้องเพลงที่ใช้สัญญาณมือ
เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจระดับเสียงที่สัมพันธ์กับโน้ตในบันไดเสียง ระบบนี้เป็นที่รู้จัก
กันดีในวงการดนตรีและใช้ในการเรียนการสอนทั่วโลก โดยสัญญาณมือแต่ละท่า

จะสอดคล้องกับโน้ตในบันไดเสียงไดอาโทนิค โดยใช้พยัญชนะ (ด, ร, ม, ฟ, ซ, ล, ท, ตั) และมีลักษณะดังนี้

- “ด” สัญญาณมือจะเป็นกำปั้น โดยยกขึ้นอยู่ในระดับท้อง (ต่ำ) หรือระดับศีรษะ (สูง) เพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง Do ต่ำและ Do สูง
- “ร” มือเปิดออกในลักษณะเอนขึ้นเล็กน้อย โดยอยู่ในระดับระหว่างทรวงอกและอก
- “ม” มือแบนและเปิดออก วางขนานกับพื้นในระดับอก
- “ฟ” นิ้วหัวแม่มือชี้ลงไปที่พื้น โดยมืออยู่ในระดับระหว่างอกและคอ
- “ซ” มือแบนเปิดออกชี้ไปข้างหน้า มืออยู่ในระดับคอ
- “ล” มือโค้งลงเล็กน้อยเหมือนกำลังถือสิ่งของ มืออยู่ในระดับใบหน้า
- “ท” นิ้วชี้ออกไปข้างหน้า เหมือนกำลังชี้สิ่งของ มืออยู่ในระดับระหว่างคิ้วและหน้าผาก

“ตั”(สูง) กลับมามีมือกำปั้นเหมือนกับ “ด” ต่ำ แต่ยกขึ้นสูงอยู่ที่ระดับศีรษะ ลำดับของสัญญาณมือในระบบซอลเฟจนี้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างเสียงและการเคลื่อนไหวของมือ ทำให้การเรียนรู้ระดับเสียงและการอ่านโน้ตดนตรีมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการร้องเพลงและความเข้าใจผ่านการปฏิบัติที่สัมพันธ์กันได้อย่างดี

3.3 การปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การสอนที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มผู้เรียนสามารถแบ่งออกตามช่วงอายุได้ โดยสำหรับชั้นประถมศึกษา ควรมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่สนุกสนาน และเนื้อหาเพลงที่สอดคล้องกับวัย เช่น การใช้บทเพลง “อยากเป็นอะไร” (Intharak, B. 2010: 94) จากทำนองเพลง “เทพทอง” ที่มีคำร้องเกี่ยวกับกริยาของสัตว์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นจินตนาการและความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ สำหรับผู้เรียนในวัยมัธยม การใช้เพลง “เทพทอง” (Silpakorn Department, 1971: 13) สามารถช่วยส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

คำร้องเพลงเทพทอง (กรมศิลปากร)

(ชาย) พี่มาพบประสนน้องก็ปองรัก

เหลือจะหักเหหันเหเสน่ห์ได้

ทั้งเนตรหน้าเนื่อนางช่างสวยสด

พี่จะขอมอบกายไว้กับน้อง

เมื่อเห็นแล้วหรือจะอดรักไว้

อยู่ประคองเคียงข้างไม่ห่างไกล

ขอเชิญน้องรับรักอย่าผลักพี่	จะได้ร่วมชีวิสุขสดใส
น้องอยู่เดียวเปลี่ยวแดแม่จะสุข	ก็บาราคขาดสนุกสนานใจ
(หญิง) พี่จะพี่จ๋าอย่ามาวอน	ล้วนแต่ปวดคดซ่อนไว้ภายใน
พี่จะได้เห็นหน้าบอกว่ารัก	เหลือสมครใจปลงหลงเชื่อได้
ถึงน้องอยู่คนเดียวแสนเปลี่ยวจิต	แต่ชีวิตก็ระรื่นชื่นสดใส
แม้ขาดคู่จู้จี้ที่สนุก	ก็มีเห็นเป็นทุกข้ออย่างไร
โบราณว่ามีลูกถูกกวนตัว	ถ้ามีผัวยิ่งปวดกวนน้ำใจ

เนื้อหาในเพลงแสดงให้เห็นถึงการที่ฝ่ายหญิงไม่เชื่อถือน้ำคำพูดของฝ่ายชาย เนื่องจากรู้สึกว่าการปกปิดความจริงอยู่ การใช้เนื้อหานี้ในชั้นเรียนสามารถเป็นจุดเริ่มต้นในการสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของการมีความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจว่าการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและไม่หลอกลวงเป็นคุณค่าที่สำคัญในทุกความสัมพันธ์ เป็นการส่งเสริมความจริงใจและความซื่อสัตย์

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างสื่อการสอนสำหรับการเรียนรู้เพลงเทพทอง (กรมศิลปากร) จากการเรียนรู้การอ่านโน้ตเพลงดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทยเบื้องต้น เพื่อเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีของไทยด้วย พร้อมทั้งได้ประกอบภาพสัญลักษณ์มือตามแนวทางของโคตยาที่ใช้เทคนิคซอลเฟจในกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- - - -	- - - -	- - - พี่	- มา - พบ
- - - -	- - - -	- - - ด	- ร - ฟ

- - - ฮ้า	- - - ไฮ้	- ประ - สบ	- - - น้อง
- - - ร	- - - ร	- ด - ท	- - - ด

- - - -	- - - ก็	- - - ปอง	- รัก - -
- - - -	- - - ด	- - - ด	- ร - -

- - - เหลือ	- จะ - หัก	- - - หั้น	- - - เท
- - - ด	- ด - ท	- - - ด	- - - ด
			

- - - -	- - เสน่ห์
- - - -	- - ด ท
	

(เอื้อน)

อื้อ อื้อ อื้ออื้อ อื้อ	- ได้ - อื้อ
ร ด ท ร ร	- ด - ร
   	

จากตัวอย่างพบว่าหลังคำร้อง “เสน่ห์” มีการเอื้อนอยู่ 4 โน้ต เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กับการเอื้อนของการขับร้องเพลงไทย เพื่อได้สัมผัสถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมการขับร้องเพลงไทยด้วย

เพลง "เทพทอง" มีทำนองเน้นการเลื่อนขึ้นคู่เสียง เช่น คู่ 4 และ คู่ 5 ซึ่งอาจยากสำหรับผู้เรียนระดับเริ่มต้นในแนวทาง Kodály ที่เน้นการใช้ขึ้นคู่เสียงง่าย เช่น คู่ 3 นอกจากนี้ ระบบเสียงของเพลงนี้อยู่ในไดอาโทนิค ซึ่งแตกต่างจากเพนตาโทนิคที่เป็นแก่นสำคัญของ Kodály อย่างไรก็ตาม เพลงนี้มีจังหวะที่เรียบง่ายและเนื้อร้องที่สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งเหมาะสำหรับการนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การฝึก Solfège ในระดับเสียงที่จำกัด หรือการร้องเพลงแบบประสานเสียงในกลุ่มเล็กโดยที่เลือกใช้ทำนองเพลงเทพทองและใช้คำร้องเพลง “อยากเป็นอะไร”

คำร้อง เพลงอยากเป็นอะไร

อยากเป็นกบร้องอ๊ับอ๊ับในก้อหญ้า อยากเป็นปลาว่ายน้ำดำผุดดำว่าย
อยากเป็นเปิดว่ายน้ำตามสบาย อยากเป็นกระต่ายโลดเต้นเล่นแสงจันทร์
อยากเป็นนกน้อยน้อยเหินลอยฟ้า อยากเป็นม้าโลดไลในไพรสณฑ์
อยากเป็นไก่ขันเช้าทำตะวัน อยากเป็นเด็กคนขยันดีกว่าเอย

เพลงนี้ช่วยให้เด็กได้ใช้จินตนาการอย่างเต็มที่ โดยการคิดถึง การเป็นสัตว์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน สิ่งนี้ช่วยเสริมสร้าง ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการจินตนาการของเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ สำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดนอกกรอบและการแก้ปัญหา เพื่อการกระตุ้น จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การกล่าวถึงสัตว์หลากหลายชนิดในเนื้อเพลงยัง ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การทำความเข้าใจ พฤติกรรมของสัตว์ต่าง ๆ เช่น การว่ายน้ำของปลา การกระโดดโลดเต้นของกระต่าย และการบินของนก เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างความรู้และความสนุกสนาน สุดท้ายของเพลง เด็กได้แสดงความสามารถที่จะเป็นเด็กขยัน ซึ่งเป็นการส่งเสริม คุณค่าที่ดีในการทำงานหนักและการพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและความรับผิดชอบ เพลงนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างจินตนาการ แต่ยังเป็นบทเรียนที่ สอนให้เด็กเห็นคุณค่าของความขยันและความพยายามในการเติบโตเป็นคนดี สามารถมีตัวอย่างได้ดังนี้

- - - -	- - - -	- - - อยาก	- เป็น - กบ
- - - -	- - - -	- - - ด	- ร - ด
			

- - - ฮ้า	- - - ไฮ้	- - - ว่าย	- - - น้ำ
- - - ร	- - - ร	- - - ด	- - - ร
			

- - - -	- - - ตาม	- - - ส	- บาย - -
- - - -	- - - ด	- - - ด	- ด - -
			

- อยาก - เป็น	- กระ - ต่าย	- - - โลด	- - - เต็น
- - - ท	- ด - ด	- - - ด	- - - ด
			

- - - -	- เล่น - แสง	- ฮี - อือ	- อือ - จันทร์
- - - -	- ด - ด	- ฟ - ร	- ด - ด
			

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สามารถสังเกตได้ว่าลักษณะของทำนองและคำร้องของเพลง "อยากเป็นอะไร" มีความเรียบง่ายและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยทำนองที่ไม่ซับซ้อนและคำร้องที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ทำให้เด็กสามารถจดจำและร้องตามได้อย่างรวดเร็ว การใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์และกิจกรรมที่เด็กคุ้นเคย เช่น การว่ายน้ำของปลา การกระโดดของกระต่าย และการบินของนก ช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของตนได้อย่างง่ายดาย

โน้ตเพลงเทพทอง

สรุป

ในบทความนี้ ผู้เขียนได้พิจารณาถึงความสำคัญของเพลงพื้นบ้านไทยและบทบาทของเพลง "เทพทอง" ในการศึกษาดนตรี โดยการนำแนวทางโคดาามาใช้พบว่า การใช้เพลงที่มีความหมายเชิงวัฒนธรรมและคุณธรรมเป็นสื่อกลางในการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเชื่อมโยงกับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การใช้เทคนิคซอลเฟจ ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจทางดนตรีผ่านการฝึกฝนที่เป็นระบบ การใช้ซอลเฟจ และการเรียนการสอนดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะดนตรี การใช้ซอลเฟจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางโคดาา เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถทางดนตรีของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการฝึกหัดการฟัง การร้องเพลง และการอ่านโน้ตดนตรี การใช้เทคนิคนี้ในการสอน

เพลงพื้นบ้านไทยสามารถเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะทางดนตรีของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ferreira & Haworth, 2021: 39-50)

การนำเพลง "เทพทอง" มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางดนตรีและคุณธรรมในผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพลงนี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางดนตรี แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและคุณค่าในสังคมไทย ความเรียบง่ายของทำนองและเนื้อร้องที่มีความหมายลึกซึ้งสามารถช่วยให้ผู้เรียนทุกระดับอายุสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย

ในขณะที่แนวทางโคตยาช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างเป็นระบบ การเลือกใช้เพลงพื้นบ้านที่เหมาะสม เช่น "เทพทอง" ยังสามารถเสริมสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย การสอนดนตรีที่ผสมผสานทั้งทฤษฎีดนตรีและวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในระบบการศึกษาของไทย การเรียนการสอนที่ใช้แนวทางโคตยา โดยเน้นการร้องเพลงและการฝึกซอลเฟจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟัง การร้องเพลง และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เพลงพื้นบ้านไทย เช่น "เทพทอง" ในการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางดนตรีและการเรียนรู้วัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง

บรรณานุกรม

- Disua, P., & Laovanich, V. (2023). *kān wikhro phlēng Thai thī moṣom samrap dek pathommawai chāk nangsu phlēng Sayām samrap dek* [An Analysis of Suitable Thai Songs for Early Childhood from Songs of Siam for Children]. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*. 9(1), 89–103. Retrieved from <https://so03.tcithaijo.org/index.php/rpu/article/view/267842>
- Ferreira, D., & Haworth, B. (2021). DeepSolfège: Recognizing Solfège Hand Signs Using Convolutional Neural Networks. *Lecture Notes in Computer Science (including subseries Lecture Notes in Artificial Intelligence and Lecture Notes in Bioinformatics)*, 13017 LNCS, 39–50. https://doi.org/10.1007/978-3-030-90439-5_4
- Frank, R. J. (2023). *The Funnel of Knowledge: The Challenges and Opportunities of Implementing Culturally Diverse Music in Music*

- Education* [Master's thesis, Utrecht University]. Utrecht University Repository. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12226.76488>
- Intharak, B. (2010). *kānsuksā khwāmkhīt sāngsan khōng dek pathommawai thī dai rap kānchat kitchakam kān lakhōn* [A study of young children's creative thinking using dramatic activities]. Master's thesis. Phetchaburi Rajabhat University. <https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?ResolveDOI=10.14457/PBRU.the.2010.11>
- O'Leary, E. J., & Bannerman, J. K. (2023). Technology integration in music education and the COVID-19 pandemic. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 238, 23-40. <https://doi.org/10.5406/21627223.238.02>
- Petkongtong, S. (2021). *kān sadæng dontrī phūnbān Thai thī sadæng'ōk thung kān sūpthōt thāng sinlapa watthanatham læ praphēnī thōngthin* [The performance of Thai folk music that expresses the inheritance of local arts, cultures, and traditions]. *Journal of MCU Nakhondhat*. 8(2), 254–268.
- Phon-ngam, P., & Konvimon, N. (2023). *kānphatthanā nawattakam chāk sinlapa phūnbān phūa songsoēm thaksa kānrīanrū nai satawat thī yīsip'et khōng nakrīan nai rōng rīan bā nawang sa phung tambon wangsa phung 'amphoe wangsa phung changwat loeī* [Innovation Development FROM Folk Art to Promote the 21st Century Learning Skills of Students in Ban Wang Saphung School, Wang Saphung Sub-District, Wang Saphung District, Loei Province.]. *Academic and Research Journal of Liberal Arts (Online)*. 18(2), 83–99. <https://doi.org/10.14456/lar.2023.14>
- Ployrungrorje, K., & Nantajeewarawat, P. (2024). *kānphatthanā thaksa thāng sangkhom khōng kō'athi sati kō pathommawai dōi chai kitchakam kānlalēn phūnbān Thai* [Development of social skills in early childhood autistic children by using Thai folk play activities.]. *Journal of Research and Development in Special Education*. 13(1), 93-105.
- See, B. H., & Ibbotson, L. (2018). A feasibility study of the impact of the Kodály-inspired music programme on the developmental outcomes

of four to five-year-olds in England. *International Journal of Educational Research*. 89, 10-21. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2018.03.002>
Silpakorn Department. (1971). *nōtphlēng Thai lem nung* [Thai Music Notes Volume 1]. Bangkok : Karnhasit Printing House.